

AVTORICA: Inge Zorec, predsednica Društva za pomoč otrokom z avtističnimi motnjami

Otroci, ki potrebujejo POSEBNO POZORNOST

**DRUŠTVO ZA
POMOČ OTROKOM Z
AVTISTIČNIMI
MOTNJAMI MARIBOR**

www.avtizem-skoljke.si

Zemljičeva ulica 22
2000 Maribor

E: drustvo.avtizem@gmail.com

Predsednica: Inge Zorec

GSM: **041 682 583**

TEL: **02/47 12 917**

Velikokrat se nam dozdeva, da bi nemirnega in neposlušnega otroka lahko opredelili kot otroka z avtističnimi motnjami. Avtizem pri otroku mora zelo natančno diagnosticirati specializirani strokovni tim, ki po večkratnem in natančnem opazovanju otroka izda poročilo na podlagi znanja in strokovnih diagnostičnih meril. Diagnostika torej temelji na kliničnih znakih, biološkega opazovalca še ne poznamo.

Za ugotavljanje in diagnozo avtizma je v Sloveniji pristojna razvojno-nevrološka pediatriinja Marta Macedoni Lukšič s svojim strokovnim timom. Na Inštitutu za avtizem zaposlena specialna rehabilitacijska pedagoginja pri svojem delu z otrokom z avtističnimi motnjami uporablja metodo ABA, s katero lahko doseže največji uspeh pri razvoju otroka, njegovih kognitivnih sposobnosti in tudi učne uspešnosti.

Med novjšimi metodami terapije ABA so posamični poskusi, ki zajemajo učenje

bolj funkcionalnih vzorcev obnašanja, vedenje s pozitivnim pogojevanjem. Otrok se uči osnovnih vedenjskih vzorcev, torej socialnih veščin. Pri tej terapiji terapevte najprej otroka spoznajo, ga ocenijo, potem pa postavijo cilj obravnave. Recimo, da je cilj obravnave, da bo otrok za kratek čas lahko sedel za mizo ali da ne bo dajal v usta predmetov, se ne bo več vrtil ... Otroke učijo s pogojevanjem, z okrepitevijo: ko otrok naredi nekaj pozitivnega, dobi pozitivno spodbudo, nagrado. Tako poveže svoje dejanje ali aktivnost z nečim pozitivnim. Zgolj socialna spodbuda, ki jo običajno uporabljamo v vzgoji in pri učenju, tem otrokom navadno ne zadostuje. Potrebujejo bolj konkretno, intenzivno povezavo. Zato terapevte delajo s posameznim otrokom po tri ure, da je učenje bolj intenzivno.

Zavedati se je treba, da je avtizem vendarle motnja, ki prizadene številna otrokova področja, najbolj izrazito se pokažejo težave v govoru, v socialnih odnosih in v fleksibilnosti mišljenja.

Nekateri otroci imajo težave z motoriko, veliko otrok ima vedenjske težave in je senzorno občutljivih. V Sloveniji zelo primanjkuje senzornih terapevtov. Otrok, ki ima diagnozo avtizem in sorodne motnje ali Aspergerjev sindrom, lahko ima hkrati ugotovljenih več diagnoz. Prav zato je treba vsakega otroka obravnavati celostno in individualno.

Vsak otrok z avtističnimi motnjami bi potreboval obravnavo specialne reha-

bilitacijske pedagoginje in logopedinje s poslušom za drugačne otroke in znanjem o avtizmu, saj veliko neverbalnih otrok z avtističnimi motnjami pri svoji komunikaciji uporablja slikovno izmenjavo po metodi PECS. Prav zato smo se v Društvu za pomoč otrokom z avtističnimi motnjami odločili in v sodelovanju z licenčno agencijo pripravili izobraževanje po metodi PECS (Picture Exchange Communication System). Potekalo bo 11. in 12. oktobra. Zaradi velikega zanimanja strokovnih

delavcev in staršev bomo znanje s seminarja drugo leto nadgradili in omogočili posameznikom nadaljevalni seminar.

Glavna vizija društva v sodelovanju s strokovnimi delavci je zagotoviti otrokom z avtističnimi motnjami celostne timske obravnave. Zavedati se moramo, da se otroci, ki so vključeni v intenzivno, za avtizem specifično zgodnjo obravnavo, razvijajo boljše, so prej samostojni, zato z obravnavami ne smemo čakati.

Metoda DIR FLOORTIME za otroke z avtističnimi motnjami

Predavanje, ki sem se ga udeležila, je pripravilo podjetje JAZ, MIDVA, MI – Center za pomoč otrokom in staršem. Direktorica podjetja Sabina Korošec, profesorica defektologije, ki bo po končanem izobraževanju pridobila licenco in tako postala terapevtka DIR Floortime, je o metodi povedala:

»Metoda DIR Floortime je delo ameriškega doktorja medicine, kliničnega profesorja psihiatrije dr. Stanleyja I. Greenspana in njegovih sodelavcev, ki so trideset let opazovali otroke z razvojnimi zaostanki in ugotovili:

- interaktivne izkušnje lahko spremenijo fizično strukturo možganov;
- način, kako se otrok razvija, je zelo odvisen od izkušenj, ki jih je deležen;
- otroci, ki sodijo v isto kategorijo oz. imajo enako diagnozo, se zelo razlikujejo med seboj – v nekaterih primerih so razlike med njimi večje kot podobnosti.

Zaradi teh ugotovitev so avtorji razvili nov način opazovanja in obravnave otrok s posebnimi potrebami. Metoda je razvojno naravnana in se osredotoča zgolj na individualne posebnosti in značilnosti otroka ter na odnose med starši in otroki.

Terapijo izvaja terapevt in/ali starši v varnem okolju (v senzorni sobi), kjer ima otrok priložnost zadovoljiti svoje

posebne senzorne potrebe in s tem vzpostaviti notranje ravnovesje. Šele takrat je otrok sposoben učenja, ki poteka z igro, vključujoč čustva (druženje in igra sta otroku prijetna). Otroku se terapevt ali starši pridružijo v njegovi igri, mu igrivo postavijo ovire, s pomočjo igre vlog in drame postavljajo nove izzive, s tem pa otrokov razvoj postopoma dvigajo na višji razvojni mejnik.

Metoda DIR Floortime loči devet razvojnih mejnikov, od tega je prvih šest osnovnih razvojnih mejnikov, ki so nujno potrebni, da je otrok zmožen učenja in socialnih kontaktov s člani svoje družine, vrstniki in drugimi ljudmi, s pomočjo katerih se uči. Ti mejniki so:

1. pozornost,
2. vključenost in povezanost,
3. interakcija in komunikacija (5–10 komunikacijskih krogov),
4. reševanje težav,
5. uporaba idej,
6. logično mišljenje.

Terapevt opazuje, na kateri razvojni stopnji je otrok, in z igro vodi otroka na višji razvojni mejnik. Med igro opazuje, ali je otrok v ravnovesju in kakšen je odnos s terapevtom ali starši. Starost otroka ob začetku terapije in diagnoza sta manj pomembni kot otrokove individualne značilnosti in njegov odnos s starši.

Danes delo dr. Stanleyja I. Greenspana nadaljujeta njegov sin Jake Greenspan in njegov kolega Tim Bleecker, ki vodita kliniko DIR Floortime v Washingtonu, kamor prihajajo po pomoč otroci in starši z vsega sveta.«

Žalostno je, da so otroci z avtističnimi motnjami bili do nedavnega zakonsko spregledani, ne glede na to, da epidemiološke študije vsako leto v Sloveniji zabeležijo okoli 200 otrok s to diagnozo. Avtizem pri otrocih se ne uvršča med problematiko, o kateri bi moral odgovorni strokovni kader s pristojnih institucij temeljito spregovoriti.

Odgovorni kadri, ki se ukvarjajo s problematiko avtizma, strokovnim delavcem, ki delajo z otroki z avtističnimi motnjami v razvojnih, rednih vrtčevskih oddelkih in šolah, ne omogočajo izobraževanja po v svetu priznanih metodah, ki pripomorejo, da se lahko otrok z avtističnimi motnjami uči in napreduje na posameznih področjih.

Za otroke z avtističnimi motnjami je izredno pomembno, da starši in tim strokovnih delavcev v vzgojno-izobraževalni instituciji, ki z otrokom dela, sodelujejo in izvajajo zastavljene cilje po individualiziranem programu, saj se bo otrok lahko razvijal in napredoval le ob pravilni podpori in z ustreznim programom pomoči.